

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Deset milijonov.

Nemci bi morali imeti vedno pred seboj zemljevid nove Evrope. Noben drug narod našega kontinenta ni tako zelo raztrešen po vseh mogočih kosisih nove Evrope, kakor baš nemški. Okroglo deset milijonov Nemcev navajajo nemške knjige kot pripadnike nemških narodnih manjšin: 5 milijonov v Čehoslovaški, 1 in pol milijona na Poljskem, 600.000 na Ogrskem, 800.000 v Rumuniji, 700.000 v Jugoslaviji, 250.000 v Južni Tirolski, 100.000 v Alzaciji in manjše drobce nemškega naroda po drugih državah. Deset milijonov, to je število, zadostno za čvrst nov narod! Zapisati bi morali Nemci to število na vsako knjigo in vsak svoj list in se ga spomniti ob vsakem dejanju, kadarkoli snujejo ali kujejo novo usodo svojega naroda kjerkoli na njegovih mejah.

Položaj nemških narodnih manjšin ni zavirljiv. Iz številnih nemških listov in mesečnikov navajamo o položaju samo nekatere podrobnosti: Poljski Nemci so imeli do leta 1934 v javnih nemških šolah okroglo 4200 otrok. Lani se je število otrok skrčilo na 412. Istotam je v letu 1927 poučevalo 319 nemških učiteljev, lani jih je ostalo samo še 74. — Nemci v Čehoslovaški imajo vrsto pritožb glede šolstva, uradništva, gospodarskih in upravnih vladnih ukrepov. Slovenski ligi na Slovaškem očitajo brezobzirno raznarodovanje in tekmovanje z „Deutscher Kulturverband“, organizacijo Nemcev na Slovaškem. — V Rumuniji so po nemških poročilih odstavili med sedmograškimi Saksonci zadnjega nemškega župana, hkrati je vlada znižala podporo v nemške kulturne namene. Nemcem v Bukovini so ukinili zadnje nemške ljudske šole in celo prepovedali nemški pogovor otrok. Nemški jezikovni pouk pa vršijo nemščine nevesči rumunski učitelji. — Na Ogrskem imajo Nemci sicer v rokah ugodno šolsko odredbo rajnega Gömbösa, ki je odredil avtoritarnim potom med Nemci pouk v materinščini. A izvedbo te odredbe sabotirajo podrejeni upravni organi. Tako do konca minulega leta ni bila otvorena niti ena nemška šola po novi odredbi. Madžari so šli še dalje: madžarizirajo nemška krajevna in osebna imena ter zabranjuje celo nemški verouk. — Nemci v Jugoslaviji spet se pritožujejo, da šolska oblast dravske banovine prestavlja nemške učitelje oz. jih upokojuje, zabranjuje izpotovanja kočevskih branjevcev v Nemčijo, izdaja ukrepe proti uporabi nemščine, nemške muzike in nemških časopisov. Posebna pritožba velja konkordatu, ki da zastavlja nemške vernike v pogledu konfesionalnih šol. — Bridke so nemške pritožbe iz Južne Tirolske: krajevna in osebna imena so italijanizirana, vlada razlašča nemške posestnike, uvaja na nemška posestva prisilne hipoteke na račun državnih posojil, odpravlja nemške spomenike i dr.

To zapostavljanje nemških manjšin — navedli smo ga nekritično iz nemških virov — ima globoke vzroke. Enega teh skuša odpraviti ravnokar na Dunaju ustanovljena „Nemška zveza za narodno pomirjenje Evrope“, katero vodi znani letonski Nemec in manjšinski politik dr. Schiemann. Hitler navaja v svoji knjigi „Mein Kampf“ nujnost, da se združijo vsi Nemci v eno državo. Sicer danes kot realen politik te svoje besede ne jemlje več tako resno, kot je zapisana. Vendar se narodno-socialistična ideologija o nemških manjšinah tudi kljub temu ne da družiti z drugimi državnimi idejami. Kdor prisega kot državljani nenemške države zvestobo Hitlerju, kdor trka na silno moč nove Nemčije, komur je nemška čast visoko nad dolžnostmi državljanov, ta mora postati v očeh državne oblasti vsaj nezanesljiv, če že ne sumljiv. Nova Zveža hoče sedaj to borbo nemške vesti olajšati tako, da odkazuje v svojem programu narodnosti izključno kulturno področje ter si zastavlja kot cilj gojitev nemške kulture med pripadniki nemških manjšin, ki ne bo v nikakem na-

sprotju z njihovimi državljanskimi dolžnostmi in njihovim verskim prepričanjem. Ustanovitelji imenovane naddržavne nemške organizacije — dr. Schiemann, vodja krščanskega krila poljskih Nemcev prof. Pant, sudetski Nemec dr. Kostka i. dr. — sami priznavajo, da gre neroznati, če že ne žalostni položaj nemških manjšin v veliki meri na račun narodno-socialistične propagande med njimi.

Nam, pripadnikom jugoslovanske manjšine v nemški državi, se zdi, da tiči vzrok nezavidljivega položaja desetih milijonov Nemcev še globlja. Nemci doma in v tujini se ne morejo uživati v položaj povojne Evrope. Dunajska „Die Zeit“ reklamira v številki od 20. t. m. za Nemce „stara nemška mesta Kronstadt (sedaj Brasov v Rumuniji), Laibach (Ljubljana)“ in vrstvo drugih. Südmarkino glasilo „Grenzland“ priobčuje v januarju t. l. sliko pogorele nemške šole na Pogorju kot dokument jugoslovanske manjšinske politike, v isti številki pa radostno navaja, da je obdarila ob letošnjem božiču ob narodni meji 18.000 otrok na 250 šolah. Koroški Heimatbund ima po vseh vaseh slovenskega ozemlja posejane svoje Heimatkreise, prireja sredi slovenskih dolin svoje Grenzlandabende,

kupuje z denarjem propadle slovenske posestnike in deli nagrade za nemško-nacionalno propagando — vse to na slovenski koroški zemlji. Treba bi še bilo dodati podatke o Poljakihi v Nemčiji, lužiških Srbih in drugih nenemških drobcih. In morda še omeniti cinično vprašanje kočevskega nemškega glasila na kor. Heimatbund, kako gre koroškim Slovencem. Ob taki miselnosti ni čudno, da se vprašanje nemških narodnih manjšin, seve tudi nenemških, ne premakne niti za trohico na boljše. Pisanje nemško-nacionalnih listov, delovanje nemško-nacionalnih organizacij bije v obraz vsaki nemški zahtevi po pravici nemških narodnih manjšin. Narodi brez izjeme so danes dozoreli, da znajo dobro razlikovati načelo moči od načela pravičnosti, vsako drugo naziranje o njih je kvečjemu samoprevara.

10 milijonov Nemcev kliče! S silo in nasiljem jim materinski narod ne bo pomagal, ker so zanje drugi silnejši in tudi lahko nasilnejši. Pomagati jim more samo moralna sila nemške pravičnosti in te je največ v dejavni doslednosti, da Nemci dajo drugorodcem v svojih državah, kar tirjajo za svoje rojake v tujih državah.

Sporazum Čehoslovaške z narodnimi manjšinami

Minuli teden pomeni svetlo točko za razvoj vprašanja narodnih manjšin. Pogajanja čehoslovaške vlade z Nemci, sodelujočimi v državni upravi, so dovedla do prvih uspehov. Čehoslovaška država je dokazala, da ob dobri volji vlade in zastopnikov narodnih manjšin manjšinsko vprašanje ni nerešljivo.

V vladnem taboru se nahajajoče nemške stranke so pred tedni predložile min. predsedniku dr. Hodži svoje zahteve, na katere je sedaj dr. Hodža v bistvu pristal in je bil pristanek objavljen kot uradni sklep čehoslovaške vlade. V glavnem pove uradni sklep to: čehoslovaška vlada posveti gospodarsko ogroženim nemškim krajem posebno pozornost in zaposli pri javnih delih v nemških krajih domače podjetnike in delavce. Izvedbo načela gospodarske pravičnosti bo vlada strogo nadzirala. V posrednih okrajih se vlada v socialni oskrbi ne bo ozirala samo na število prebivalstva, marveč tudi na brezposelnost. Nemška manjšina dobi v državnih službah sorazmerno enako za-

stopstvo ko večinski narod, predpogoj sprejema pa je brezpogojna lojalnost. Upravne oblasti se v prometu z dvojezičnimi in nemškimi občinami poslužujejo državnega in nemškega jezika. Prosvetnim manjšinskim ustanovam dovoli vlada razmerno enaka finančna sredstva ko večinskim. V področjih samouprave odpravi nedostatke, obstoječe v neprilog manjšin. — Ti vladni sklepi se v isti meri raztegnejo na vse narodne manjšine Čehoslovaške.

Preko besed o pravici narodnih manjšin je Čehoslovaška našla pot k dejanjem. S tem si je zagotovila notranje pomirjenje in okrepila svoj ugled v svetu. Čehoslovaška javnost je spremljala vladna pogajanja z manjšinami do prvega njihovega zaključka z velikim razumevanjem in lojalnostjo in vsa država s prezidentom dr. Benešem na čelu se zaveda dalekosežnosti in važnosti velikega koraka na narodno-političnem področju. To pomeni mnogo za razvoj vprašanja narodnih manjšin vobče — Morda tudi za razvoj vprašanja narodnih manjšin v drugih državah?!

Za Madrid.

Dva cela tedna že se vrši bitka nacionalnih čet za Madrid. V vseh sedmih mesecih, kar traja meščanska vojna, ni bilo tako silovitih bojov in tudi ne takšnega obsega. Na obeh straneh sodelujejo artilerija, tanki in letala. Rdeči se zagrizeno branijo, njihove čete cenijo na 30.000 mož, večinoma inozemcev. Obleganci imajo z zaledjem zvezo samo še po eni cesti, katero branijo z najhujšim odporom. Poznavalci položaja trdijo, da se kljub rdečemu odporu Madrid ne bo več dolgo držal, s padcem Madrida pa je meščanska vojna domala zaključena.

Z 20. t. m. je stopila v vseh državah v veljavo prepoved zbiranja in pošiljanja prostovoljcev za Španijo. Španija je napram Franciji pa tudi na morju hermetično zaprta. Zadnji transporti so prekoračili mejo do polnoči 20. t. m. Na morju stražijo britanske, portugalske, francoske in sovjetske ladje.

Orožje, samo orožje. Angleška vlada je odobrila 400 milijonov funtov za novo oborožitev, ki bo izvedena predvsem na morju in v zraku. Hkrati vlada naglašja, da je s tem storjen šele začetek in da bo treba v prihodnjih petih letih najmanj še 1 milijardo in pol funtov (to je okroglo 40 milijard šilingov), da bo Anglija pripravljena za vsak vojni zapletljaj. Vojna industrija cveti, dobave železne rude rastejo z vsakim dnem. — Tudi Italija je namenila oborožitvi podvojeno skrb. Vojaški proračun je letos zvišala za 200 milijonov lir na dve milijardi in pol lir, mornariški proračun pa je za 248 milj. lir višji od lani. Kaj pomeni vse to? Višje davke, večje dolgove in še večje nezaupanje!

Balkanska zveza je steber miru. To je potrdila nedavna konferenca v Atenah, kjer so zastopniki Jugoslavije, Turčije in Grčije razpravljali o vprašanjih evropskega jugovzhoda. Konferenca je izrazila privrženost Balkanske zveze Društvu narodov in njegovi mirovni zamisli, pozdravila zblizanje med Jugoslavijo in Bolgarijo in naglasila trdno voljo svojih članic, da ohranijo in utrdijo mir na Balkanu. V svrhe še ožjega zblizanja med

državami je dogovorjeno, da bodo državniki posameznih članic izmenjavali medsebojne posete.

Nepomirljiva Abesinija. Italijo je razburil atentat, ki se je pripetil v minulo soboto v Addis Abebi o priliki proslave rojstva prestolonaslednikovega sina. Med delitvijo raznih daril siromašnim Abesincem so bile proti podkralju Grazianiju in njegovemu spremstvu vržene ročne bombe. Podkralj Graziani je lažje, general Liota in Abuna Ciril, poglavar koptske cerkve, ter še mnogo vojakov je bilo težko ranjenih. Atentatorji so v zmedu gneče pobegnili.

Ostala politika v par stavkih. Na Dunaju je bil začetkom tedna nemški zunanji minister Neurath. Imel je daljše razgovore z vodilnimi osebnostmi naše države. Baje je povabil kanclerja tudi na poset Berchtesgadnu, kjer se mudi kancler Hitler. — V Rimu se je mudil finančni minister Neumayer. — Čehoslovaški prezident Beneš obišče Beograd. Istočasno se vrši tudi sestanek sveta Male antante, ki bo dokazal strnjenoost njenih članic. — Göring je posetil Poljsko in se razgovarjal z maršalom Smiglyjem. — Italijanski kralj baje poseti Budimpešto. — Francija namerava poddržati velike zavarovalne družbe, rudarska in druga industrijska velepodjetja. — Ob protestu nacionalcev pošiljajo španski socialisti otroke, osirotele v vojni, v Rusijo. — Finska je izvolila za prezidenta vodjo kmetov Kallia. Baje se novi prezident nagiba na socialistično stran. — Poljska snuje pol. organizacijo po vzorcu domovinske fronte. — V Rusiji je nenadno umrl Stalinov najožji tovariš in komisar za težko industrijo Ordzonikidže. Veliki proces proti drugi garnituri trockistov se prične v marcu.

Zeleni otok.

Morda ste že kedaj čuli besedo o irskem čudežu. Narod Ircev, čigar domovina je zeleni otok ob Angliji, bo v svetovni povestnici vsikdar ohranjeno častno mesto, irska ljubezen do vere in narodnosti bo ostala vzgledna v pozna bodoča stoletja.

V 17. stoletju že je nastopil irski narod svojo križevno pot. Njegovi sosedje Angleži so se polakomnili njegove zemlje ter napovedali Ircem, njihovi materni besedi in njihovem katoliškemu prepričanju boj na življenje in smrt. Irci so v tem boju izgubili 95 odstotkov vse svoje zemlje, katero so morali odstopiti angleškemu lordu. Tekom desetletij so postali na lastni zemlji sužnji in hlapci angleškemu gospodarjem. Angleži so jim iz mržnje do njihove govorice prepovedali celo vsako tiskarno in tako uničili nekoč cvetoče irsko slovstvo. Višjo duhovščino so Angleži pregnali z otoka, odstavili zadnjega irskega učitelja, ljudstvo pa proglasili za brezpravno.

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

(17. nadaljevanje.)

Nicej posadi jokajočo Iduno na njeno sedlo, pelje njenega konja čez ozki in razpadajoči most, zajezdi svojega konja in urno se pomikata po skaloviti in vijoči se poti navzgor. Škender je zrl za njima. Iduna je pogostokrat mahala s svojim robcem. Škender odloži svojo armensko opravo, jo vrže v vodo, poskusi svoje stališče, ki ga je zavzel na mostu, izteguje svoje ude, preišče svoja bodala in zavihti svoj scimetar.

Most je bil tako ozek, da je mogel samo en jezdec čezenj. Nosili so ga trije stebriči, srednji bolj velik, ostala dva pa majhna in sta se vzdigovala iz plitve vode na obeh straneh. Na mnogih krajih je bil ograjeni zid razrušen, na nekaterih se je moglo vsled kupov kamenja in nevarnih razpok komaj dalje priti. Sredi srednjega visokega stebra je bil velik sklepni kamen; na njem je bila izklešana velikanska čelada, po kateri je dobil most ime.

Jezdci so pridirjali v polnem diru po griču navzgor. Ko so pa v svoje začudenje našli Škendra z golim scimetarjem v roki, pripravljenega, da jim brani prehod, so svoje konje ustavili. Vendar se je zgodilo le za trenutek, kajti kmalu so poskusili reko preplavati. Njihovi izmučeni konji so se pa zelo branili iti v deročo reko in samo enemu izmed čete se je posrečilo priti v vodo. Jezdec je bil že sredi reke in njegov krasni konj je težko

Okoli leta 1750 se pojavijo prvi katoliški Irci, zavedajoči se strahotnega položaja svojega ljudstva, ter izdajo neznatno knjižico v angleški besedi, roteč mogočni angleški narod, naj se usmili v skrajni duševni in gmotni stiski se nahajajočega irskega ljudstva. Prošnja je ostala brez odmeva. Angleška beseda je samopašno gospodovala na zelenem otoku, le preprosti narod je še v svojih tihih urah govoril svojo irščino. Tako daleč je prišlo, da so se tudi preostali irski duhovniki in voditelji začeli posluževati izključno angleščine, med njimi celo slavni borec za irsko svobodo O'Connell. Angleška vlada je postopoma uvajala ljudske šole z izključnim angleškim učnim jezikom. Hkrati je prepovedala učiteljem in učencem sleherni pogovor v irščini. Otrokom, katerim je nehote ob učiteljevi navzočnosti ušla kaka beseda v maternem irskem jeziku, so obesili sramotilno tablico na vrat, ob koncu šole pa jih javno kaznovali s šibami. Irskim renegatom so bile odprte vse javne službe, kdor pa je ostal kljub pristisku zvest svojim prednikom, je bil izobčen iz javne družbe ter predan sramoti. Tedaj je irski narod padel prvič pod križem. Prišla so še strašnejša leta. V letu 1845 je zavlada vsled slabe letine na zelenem otoku strašna lakota, ki je bila Angležem zaželen povod za iztrebljenje zasovraženega jim irskega ljudstva: 1 milijon in 250.000 ljudi je umrlo v pomanjkanju. Tedaj so se Irci začeli izseljevati v Ameriko, tekem 50 let je šlo tri in pol milijona Ircev v tujino s trebuhom za kruhom. Irski narod je klonil drugič pod križem: leta 1911 naštejejo Angleži komaj še bodro desetino irskega števila pred stoletjem. Število izseljencev v tujini je prekosilo število ljudstva, ostalega na domači zemlji.

A narod, zaslužjen na svoji in berač na tuji zemlji, ni klonil. Četudi zunanje strt ter oropan svoje govorice ter hudo ogrožen v svojem verskem prepričanju, je irski narod nadaljeval svojo borbo za svobodo in pravico. Mali David proti orjaškemu Golijatu, štirimilijonsko ljudstvo proti gospodarju svetovnega imperija, berač proti bogatinu.

Tedaj se je godil čudež na irski zemlji: Irci, teptani, izstradani, zasramovani, se vedno spet dvigajo in rastejo, kot bi v neznatnem narodnem telesu živela skrivnostna nadčloveška in nadnaravna sila, s katero nasprotniki ne računajo in ji pri vsej svoji zunanji premoči ne morejo doživeti.

Onega dne, ko je zadnji Irec izpregovoril zadnjič irsko besedo, je težko preizkušeni narod dosegel prvi žarek svobode. Ljudstvo, ki ni imelo za seboj ničesar drugega ko svojo pravico in moralno oporo vseh resničnih svobodoljubov, je vzbudilo občudovanje celo med svojimi zakletimi sovražniki Angleži. Vedno pogostje so se v angleškem parlamentu in angleškem časopisju pojavljale besede, da je treba dati tudi Ircem pravico, ki jo ima vsak drug narod na zemlji: pravico do svobodnega kulturnega razvoja. Leta 1908 ustanovijo

hropel in se boril v silnem toku. Škender pa je vzel tako lahko, kakor da bi trgal zrelo sadje z drevesa, težak kamen in ga vrgel z usodepolno gotovostjo proti drznemu sovražniku. Jezdec je zakričal in padel v vodo in se ni več prikazal; konj pa je prost svojega bremena napel vse svoje sile in končno srečno došel na nasprotni breg. Tamkaj se je vrgel na dobrodošlem pašniku na zemljo in veselo zarezgetal.

„Posekajte gjavra!“ zakriči eden izmed jezdecev in plane na most. Njegov meč se je pa razletel na tisoč koscev, ko se je križal s Škendrovim scimetarjem in v trenutku je zletela njegova krvava glava preko ograje.

Sedaj pa plane cela četa, hoteč maščevati smrt svojega tovariša, brez misli na most proti Škendru. Njegov scimetar se je svetikal kakor blisk. Sprednja dva sovražnika sta že padla, toda za njima prihajajo vedno novi sovragi; Škender čuti, da izgublja tla, četudi je z vsakim udarcem zadajal smrt. Prerili so ga do srednjega stebra, ki je bil vzvišen; tukaj jih je za trenutek odbil in se oddahnil. Takoj nato se obupno vrže nanje, razčesne poveljniku čete glavo na dvojce in jih vrže več korakov nazaj; on se pa urno povrne na svoje prejšnje mesto, napne vse svoje moči, udarja z nogo ob močni, toda razpadajoči skupni kamen, ga premakne iz njegove lege in poruši tisočletno zgradbo. Med groznim treskom in vpitjem so se pomešali konji in jezdec z razpadajočimi deli stebra in padli s strašnim pljuskom v deročo reko. Nekateri so padli in niso nikdar več vstali, ker jih je zmečkalo kamenje, drugim se je posrečilo izmotati se in z največjimi naporii priti na breg nazaj. Sredi med njimi pa je plaval Škender, neranjen, kakor povodnji bog, in zabodel v srce edi-

Irci svojo univerzo, predpišejo pa, da je znanje irščine predpogoj za sprejem dijaštva. Irska mladina, vzgojena v angleški govorici, pa je tudi sama začela segati po starih zaprašenih listinah in knjigah in se učiti pozabljene matrne govorice. Medtem so irski politiki slavili veliko zmago: leta 1921 jim Angleži dovolijo svobodno irsko državo z večjo neodvisnostjo, nego vsi angleški dominijoni Velike Britanije. Dvojce si je mogočna Anglija še pridržala: irski parlament naj prisega angleški kroni in Irska naj plačuje letno odkupnino za razlastitev angleških veleposetsnikov na irski, nekdanj domačemu ljudstvu pripadajoči zemlji. Skozi 10 let je Irska plačevala s trdimi žulji angleškemu lordom svojo odkupnino, leta 1932 pa odpovedala vsako nadaljno plačevanje.

Še enkrat je moral irski narod občutiti bridkost križevne poti h pravici in svobodi. Anglija je napovedala mali Irski vsled odpovedi plačevanja carinsko vojno. Medtem ko irski kmet ni vedel, kam s svojimi pridelki, so naročevali angleški lordi kanadsko pšenico in ameriško koruzo in to raje po višji ceni, samo pa gospodarsko upropastijo Irce. Svetovna gospodarska stiska in vrhutega napovedana carinska vojna sta opravili irsko ljudstvo za bore groše vsakdanjega zaslužka, beda in pomanjkanje sta se spet pojavili pred vratmi irskih kmetij. S strahom so irski voditelji pričakovali termin volitev, Angleži pa se na tihem radostili in upali, da bo v hudi gospodarski stiski nahajajoči se irski kmet dvignil pest proti svojim voditeljem, ki so ga vodili v boju za narodno pravico. Prišel je dan volitev in z njim največji triumf zelenega otoka ob Angliji. Narod je enoglasno izrazil zaupanje svojim vodjem in jih z glasovnico pozval, naj nadaljujejo začeto borbo do njenega konca. Tedaj so Angleži končno klonili pred malim ljudstvom, ki je tekem stoletij dokazalo tolikanj poguma in toliko vere v pravico božje in naravne postave.

Danes je Irska svobodna. Narod se svobodno izživlja v svoji veri in svoji narodnosti. Ob radosti preizkušenih in v borbi osivelih narodnih starešin se mladina poglablja v zaklade nekdanjega irskega slovstva, izčiščena materna govorica zadobiva na ugledu in veljavi z vsakim novim dnem. Križeva pot malega naroda se končuje z vstajanjem v novo, lepše življenje.

DOMAČE NOVICE

Živele nove družinice! (St. Jakob i. R.—Št. Jakob v Rožu.) Kratek letošnji pustni čas so štirje pari porabili, da so sklenili zakonske zveze. Prvi v letošnjem letu je stopil v zakonski stan Joško Kofler, posestnik in mizar v Št. Petru; za tovarišico in pomočnico skozi življenje si je izbral Romavhovo Mojčijo na Breznici. Njemu so sledili: Anton Dobernik, p. d. Afernik v Srejah, ki je pri-

nega četrtega plavača, ki je hotel plavati proti epirski strani. Izmučen in premočen je došel Škender na nasprotni breg in pogledal na čudno razdejaje.

Trije ali štirje zasledovalci so ležali ranjeni na nasprotnem bregu; blizu njih je ležal utopljeni konj, ki ga je ustavilo grmovje. Vsa druga drzna četa pa je izginila v valovih, reka pa je drla naprej, kakor bi se ne bilo nič posebnega prigodilo...

„Iduna, rešena si!“ vzklikne Škender. „Sedaj pa proti Epiru!“ S temi besedami prime vranca, ki se je na travniku na novo pokrepčal, ga zajezdi in oddirja proti goram v svojo domovino.

XIII.

Vrnimo se h knezu Niceju in gospici Iduni. Ta dva drzna tovariša sta izgubila svojega udanega branitelja kmalu izpred oči in sta polagoma dospela do vrha prvega odrastka epirskih gor. Od tukaj sta videla širo in skalovito dolino, kjer so držale steze na vse strani in do najvišjih gor, ki so se vzdigoval pred njima; vse so bile pokrite z gozdovi. Nicej je izbral pot, ki se mu je zdela najbolj varna pred zasledovanjem in ob solnčnem zahodu sta prišla do ozke doline, ki jo je namakala gorska reka. Voda je delala zemljo rodovitno in prijazno. Divje svetlice raznovrstnih prijateljev barv so vabile njune vturjene oči in vonj blagodiščnih rastlin jima je krepčal izmučene čute. Zagledala sta križ iz surove obsekanega lesa in kot kristjana sta se ga razveselila, ker ju je to sveto znamenje navdajalo z upom in tolažbo; bilo jima je znamenje rešitve iz rok moslemskih zasledovalcev. Tedaj pa se jima približa častitljiv puščavnik; prišel je ob svoji trnjevi palici iz bližnje votline, da vživa večerni zrak in opravi svoje večerne molitve.

peljal Kocovo Mojcijo za ženo in gospodinjjo Afernikovi hiši, za njim Lovro Kopajnik, ki je vzel Plavčevo rejenko v Št. Janžu za ženo. Malo pred postom pa je pripeljal Joško Štiker, predsednik prosvetnega društva, z Brega pri Rožeku Postranjakovo Milko, družbenico naše dekl. Mar. družbe in voditeljico rožeških deklet pred oltar sv. Petra. Zadnja sta že se ravnala po navodilih „Nedelje“, se za svoj veliki dan pripravljala s prejemanjem sv. zakramentov, katere sta tudi pri poročni sv. maši sprejela s tridesetimi drugimi svati. Vsem novoporočencem želimo božjega blagoslova in sreče na novi življenski poti!

Stare šege in običaji. (Priebelsdorf—Pribla ves.) Kakor na mnogih krajih je tudi pri nas navada, da kadijo in škropijo pred vsemi tremi biljami hišni gospodarji po stanovanju in okrog hiše. Na zadnji bilji zaznamujejo vrata s tremi križi in napisom G † M † B, kar bi naj pomenilo prihod sv. treh kraljev. Stara je tudi šega, da pojejo vaški fantje pred novim letom lepo, staro novoletno pesem. Enako pojejo tudi pred svečnico staro pesem. Od hiše do hiše voščijo fantje pojoč vse najboljše, nakar jih gospodinja obdari. Kaj pa naš pust? To je življenje! Mlado in staro, žene in moški očistijo stare maškare in jih nadenejo, da jih nihče ne pozna. Maškare hodijo po vasi gor in dol, nakar vstopi med nje godec in spreved maskiranih in še radovednežev jo mahne v vaško gostilno, kjer se začne pustna zabava in traja tja v pozno noč. Pa nastopi pepelnica in mnogi obrača denarnico in haržate, pa ni denarja in v haržatih nič več tobaka. Lepa je bila stara navada, ko so molili ljudje v postnem času vsako nedeljo in praznik v vaški cerkvi sv. rožni venec in križev pot. Ta navada se vedno bolj pozablja. Škoda! — Naša cerkva je dobila nov okras: bandero, katero je daroval Andrej Grašič, pd. Radarjev oče, ki je že nad 2 leti v postelji. Bandera je umetniško delo šolskih sester v Št. Rupertu. Blagemu dobrotniku kličemo: Bog Vam plačaj! — Še drugih novic bi imeli, pa povemo samo to: smo luštni ljudje in zmiraj imamo po dva ptica v kletki ter jih krmimo z državnim ričetom. Pa to ni prav, kaj?

Kako nam gre. (Suetschach—Sveče.) Pridno smo vozili hlode iz Medvedjega dola; okrog 20 tisoč metrov smo spravili na Bistrico, ostalo pa jih je skoraj 1500 in čez 1000 m bukovih drv. Vidi se, koliko pade lesa vsako leto, seve je to les iz Helldorfovih in humberskih gozdov. Zelo nevarna je vožnja — ne samo za živino, marveč tudi za voznike. 3 konji so poginili, zadnji je bil Breznikarjev z Bistrice. Minko Antonič, pd. Ferčnikov na Sali, pa si je zlomil nogo. Trd kruh je, katerega mora kmet zaslužiti, da vzdrži svoj dom, kajti drugega zaslužka ni. Pridelkov n. pr. mleka ne more spraviti v denar, ker tovarna že leta ne obračuje. Pravijo, da je tovarno kupil neki tovarnar usnja v Celovcu. — Pozorno zasledujemo v našem listu šolska poročila, posebno pa vprašanje kočevskih Nemcev glede naših šolskih razmer. Povabili bi radi kočevske Nemce, naj si ogledajo našo tkozv. utrakvistično šolo, kjer se poučuje že več let izključno nemško, četudi jo obiskujejo 99% slovenskih otrok. Uspeh takih šol si lahko misli vsak sam. Nemci bi dejali: Kommentar überblüssig! Si sedaj lahko predstavljate, kaka mora biti šola šola v farah z 20 do 30% nemških otrok. Tam pa otroci v šoli ne smejo niti sami več slovensko govoriti.

Naš predpust. (Sittersdorf—Žitara ves.) Tudi v časih krize pride še kak lep dan in taka dneva sta bila pri nas zadnje januarsko nedeljo, ko smo obhajali ženitnino Blaža Zablatnika, pd. Kosa v Goricah, ki se je držal starega pregovora „naj si išče zakonski par pri sosedu“. Zato si je izbral za nevesto Urško Ogris, pd. Krenčevo istotam. Kampuševa Micka Rotar iz Praboja, ki je služila v Železni Kapli, pa je vdahnila dobro misel železničarju Kaschniku od tam. Obenem s Kosom so preč. župnik poročali tudi ta mladi par. Tako se je po poroki združilo pri Rutarju okoli 50 svatov in nad dvesto drugih ljudi, ki so se veselili sreče novoporočencev. — Drugi dan, na Svečnico, je naše društvo „Trta“ uprizorilo šaljivko „Dva para se ženita“. Došli so iz Šmihela še tamburaši in igralci s „Čevljarjem baronom“. Obe igri sta občinstvo navdušili, pri nas redki tamburaši pa so bili deležni še posebnega priznanja.

Izredna slavnost. (Ludmannsdorf—Bilčovs.) V začetku tega meseca smo imeli čast pozdraviti v naši sredi našega rojaka g. dr. Blaža Reichmana, okrajnega sodnika v Kočevju. Imenovani gospod je sin iz narodno zavedne Lenčijeve kmetije na Moščenici. Med nami se je mudil s svojo cenjeno soprogo in 5letnim sinčkom. Prišel je na obisk k svoji bolni materi, ki je dala naši občini lepo šte-

vilo zavednih hčera in sinov, ki so že vsi samostojni gospodarji in gospodinjje. Dragi naš rojak je obhajal med nami tudi svoj imendan. Naši pevci so mu priredili podoknico, kar je slavljenca vidno gnilo. Dolgo v večer so donele pesmi naših pevcev in budile dobro razpoloženje navzočih. Naj bi g. dr. Reichman še večkrat došel v našo sredo!

Posestnikom hrabrostnih medalj! Posestniki zlate in srebrne hrabrostne medalje 1. razr., ki ne dobivajo prispevkov in še niso vložili tozadevne prošnje, se opozarjajo, naj nemudoma odpravijo prošnjo na naslov Bundesministerium für Landesverteidigung Abt. III-Wien I., Stubenring 1. — Posestniki srebrne hrabrostne medalje 2. razr. prijavijo svoje odlikovanje glasom ministrskega sklepa z 26. maja 1933 na naslov Bundesvereinigung der Tapferkeitsmedaillenbesitzer Oesterreichs, Landesgruppe Kärnten, Klagenfurt, Badgasse 3. Predložiti je odlikovalno listino, rojstni in domovinski list ter 50 g za kritje režij. Na podlagi podrobnih osebnih in vojaških podatkov izdaja dež. glavarstvo na željo duplikate izgubljenih legitimacij. Letno zborovanje dež. koroške skupine je 14. marca ob 9. uri v hotelu Schwarzer Adler. — Zveza posestnikov hrabrostnih medalj Koroške.

Novice do pepelnice srede. (Zell—Sele.) Zdi se nam potreba, da našim bralcem sporočimo, kako smo opravljali predpust, ker smo že prej nekoliko omenjali. Še predno smo pričeli s pustnimi vesellicami, smo morali zagrebsti v hladno zemljo še eno staro deblo iz našega slovenskega naroda. V visoki starosti je zatisnil trudne oči pd. Kacmunov oče na Šajdi. Rajni je bil iz ugledne Grosve rodovine. Bil je veren in narodno značajan. Zato naj počiva mirno v zemlji domači, domačim in sorodnikom pa naše sožalje. — Na Svečnico smo se morali pa smejeti, kot že dolgo ne več tako. Naši igralci so nam predstavljali veselo pustno igro: „Ubogi samci.“ Pa so se fejš postavili vsi samci, vse samke in vsi drugi igralci. Le škoda, da je bila dvorana slabo zasedena in to po krivdi gosp. urednika, ker ni priobčil naznanila v „Koroškem Slovencu“ in ljudje, ki sicer tako radi prihajajo k našim prireditvam, niso vedeli kdaj bo igra. — Pust pa je letos žalibog ostal „vdovec“, čeprav se je dovolj pripravljalo. Menda je bilo premalo mrzlo in se zato ni kazala potreba se oženiti, ali pa so tisti zaljubljeni pari „zakonski kandidati in njihove družice“ izgubili korajžo in zato opustili ženitev in možitev.

Smrt neusmiljeno kosi. (Eberndorf—Dobrla ves.) Od novega leta dalje imamo že deset mrličev. Razen dveh starejših žena in enega starega moža je pobrala same mlajše. V Pribli vasi je nenaglo umrl šele 41letni gospodar Šopej. En dan poprej še poln moči in zdravja, je čez noč ugasnil na hudem želodčnem obolenju. Komaj po enem letu je odšel za sinom edincem. Kdo se more še zanašati? — V Sinči vasi je podlegel za rakom 37letni Leitgebov pridni delavec Hutter. Pretresljiv je bil pogled na številne množice stanovskih tovarišev, ki so stali resni ob prezgodnjem odprtem grobu. Res, nihče ni varen pred belo ženo! Bil je mladi mož lepo pripravljen za odhod v večnost. — V Dobrli vasi smo pred tednom dni pokopali komaj 20letno Štefko Laškolnik. Bila je žrtev sušice, a upanje po zdravju je bilo v njej silno. V cvetju mladosti skleniti življenje ob neutešenih načrtih — težka žrtev! Za večnost je v boleznih dozorela. — Tragično je sklenil svojo življensko pot 20letni Petkov Francej z Holmca. Pretekli pondeljek so ga našli na poti proti domu v gozdu mrtvega, zmrznjenega. Omagal je pod silnimi bolečinami, ki mu jih je prizadejala v mladostni neprevidnosti povžita pijača, namenjena za zdravljenje živine. Kakor kladivo težke besede mil. g. prošta ob odprtem grobu so padale na številne, okoli stoječe mladostnike. Ta smrt — da je najboljša pridiga, kjer je Bog sam spregovoril. Rajni je bil iz tistega kota fare, kjer misijonski zvon ni našel zadosti umevanja in odziva. Morda se je Bog mladega Franceljna poslužil, da tovarišem odpre oči in jih spreobrne k življenju z vero in Cerkvijo. Če je bil to resnično božji namen, potem Franceljnova smrt ni bila zastoj, potem tudi za trdno upamo, da je bil Bog njemu neskončno usmiljen sodnik. Daj ljubim Bog mladini spoznanja ob tem grobu in naj je zavešt odgovornosti in krivde nikoli več ne zapusti!

Krste in zibel. (St. Egyden—Št. Ilj na Dravi.) Z ljudskim gibanjem lanskega leta smo še kar zadovoljni. 34 novih zibel je bilo treba — od novorojencev je 5 nezakonskih — pa 17 grobov. Med umrlimi je bilo 5 otrok in 12 odrastlih. Najstarejši faran je dosegel 82. leto.

Večni mu mir! (Augsdorf—Loga ves.) Dne 10. t. m. je bil na celovškem pokopališču pokopan

65letni Joza Rausch. 35 let je služil pri Vištru v Dobu, zadnje leto pa je ležal bolan doma. Osem dni pred smrtjo so ga prepeljali v celovško bolnico. Za dolgoletno zvesto službovanje mu je bivši dež. kult. svet svoječasno podelil diplomo. Več let je bil rajni delegat naših delojemalcev pri kmetijski bolniški blagajni. V mladih letih je Joza z veliko ladjo vozil v Celovec les in drugo blago. Sam je iz tiste dobe mnogo pripovedoval, kako so ladičarji na jezeru med veslanjem peli domače pesmi, ob Lendu razkladali blago in spet drugo nakladali. Na eno ladjo so naložili nad 2 vagona drv. Rajni je menda zadnji izmed nekdanjih ladičarjev odveslal po zadnji poti — v večnost.

Še par novic. V marcu in aprilu se vršijo vojaški nabori letnika 1916. Podrobni podatki terminov in krajev so razvidni na razglasih na občinskih tablah. — 14. marca bodo na Planici pri Kranjski gori na tamkajšnji skakalnici smučarji tekmovali v skokih na daljavo. Lani je Avstrijec Bradl izven tekmovanja dosegel daljavo 102 m. — Cesta iz Doli do prvega bajtiškega mosta je vsled poprav za težke vozove zaprta. — Dravski most pri Kamnu bodo letos postavili na novo. — V Dobraču lovijo na tam se nahajajočega volka. Zverina je napravila med drobnico tamošnjih kmetov že precej škode. — V nemškem Grebinju so neznanci vlomili v farno cerkev ter odnesli zlato monštranco in srebrn kelih. — V dogledni dobi bo kor. dež. zbor sklepal o zakonu za varstvo živali. — 18. t. m. je utonila pri Velikovcu v Dravi 39letna trgovka Ana M. — Na Dunaju je bilo lani 12.934 krst več ko zibel. — Znano Šmavcerjevo gostilno Annabückle pri Galiciji je kupil gostilničar Nussbaumer iz Svetne vasi. — Kazaze pri Sinči vasi imajo s 1. marcem za vse okoliške vasi poštno oddajalnico. — Za brigadirja je imenovan polk. Freudenseher.

NAŠA PROSVETA

Stoletnica smrti velikega Rusa.

Pred sto leti je umrl ruski pesnik nesmrtnih pesnitev A. S. Puškin. Njegov sodobnik Žukovski, ki je zrl v pesnikov mrliški obraz, ko je njegova duša splavala v večnost, pripoveduje o njem: „Dolgo sem strmел vanj. Še nikoli nisem videl na tem obličju izraza, ki ga je ožaril v tem trenutku. Glava je bila nekoliko nagnjena, roke pokojno iztegnjene, kakor da so omahnile po trupalnem delu, kar se je tačas risalo na Puškinovem obličju, se ne da povedati z besedami. Bilo mi je tako novo in vendar tako znano! To ni bilo spanje, niti počivanje izraz duha, ki se je vedno razodeval v Puškinu. Tudi ni bilo nobeno pesniško navdihnjenje. Ne. Skrivnostna, važna, zadivljajoča misel se je odkrila na njem. To je bil pesnikov drugi obraz, manifestacija prisrčnosti. Seve je bilo vse to v pesniku že prej — a v takšni popolnosti in čistosti se je pokazalo šele zdaj, ko se ga je dotaknila smrt in je vse podzemsko odpadlo.“

Svet prišteva Puškina med največje svoje pesnike. Ob stoletnici njegove smrti so se spominjali njegovega imena in dela ne samo Slovani, temveč vsi kulturni narodi. Že pesnik sam je prokoval:

„Dolgo mene pomnil narod bo hvaležno,
ker s pesmijo sem dobra čustva v njem budil,
in ker budil sem s stihov ga lepoto nežno,
in padlim tolažnik sem bil.“

Kamen do kamna palača. Kako skrbno pridaja zidar kamen h kamnu, da položi fundament, sežida stene, pokrije streho! Vsaka hiša je nekaka mojstrovina, vsak kamen na njej je bil v rokah pridnega in večjega delavca. Deset delavcev jo je gradilo, vsak na svojem kraju in s svojim materialom. Nazadnje pa je pred njimi stal ličen dom ene družinice. — Tudi narodno delo je gradbeno delo. Vsi v njem gradimo, vsak na svojem mestu. Da bi to svoje mesto izpolnili vsi s pridnostjo in večjim delom, prej bi bil naš narodni dom gotov. Pa so celo, ki podirajo, medtem ko drugi gradijo. — „Koroški Slovenec“ kliče, Mohorjeva družba vabi. Ti, prijatelj in sosed, ne stoj brezdelen ob strani Vzemi kamen in ga na svoji strani uzidaj v stoječe zidovje. Pridobi novega naročnika, najdi novih Mohorjanov v svoji fari. Ljudje brez našega lista in Mohorjevega daru so kakor raztreseni kamni ob zgradbi. Pazite, Zilani, da se vaš zid ne podre! Rožani, ponekod je kamen krhek in se ruši, zato novih, trših kamnov v zid! Podjunčani, odpravite razpoke v vaši steni, poberite odpadle kamne in jih vnovič pritrdite, da bo bolje držalo.

Zidarji od Brda do Pliberka, na delo za naš list in našo književno družbo!

Nekaj kritike h prireditvi v Ločah. Naj ob zasluženih pohvali zgornjerožanskim pevcem velja še moja kritika. Loški pevci so nastopili z dvema „Kaj pa ti pvubč“ in „Je kumej nuč storiva se“. V splošnem so jih dobro izvajali, dobro izgovarjali, intonacija pa je bila srednja posebno pri drugi pesmi. Vendar zveni loški zbor prav ubrano. V skupnem zboru je motila predvsem neenotna izgovorjava, ker so pevci mešali pismeno slovenščino z dialektom. Glasovi so se dobro ujemali, le drugi tenor je bil malce premočan, basi pa so dobro podprli harmonično ubranost. Druga pesem skupnega zbora je bila boljša od prve, konec njen pa je bil prerahel. Maloščani so bili očitno slabše razpoloženi od ostalih pevcev, v prvih dveh pesmih si bral njihovo veliko dobro voljo, v tretji so nekoliko popustili. Brnčani so svoje tri pesmi odpeli s sigurnostjo. Zadnja „Mam dro fletno navajano“ je posebno učinkovala. Njihovo petje je sad vestnih, stalnih vaj. Malce več vigradne radosti pa bi drugi pesmi „Vigred“ ne bilo škodilo. Drugi basisti in mehki, svetli drugi tenorji zaslužio posebno pohvalo, dočim je prvi bas nekoliko pretemen. — Še nekaj splošnega k našemu petju. Pri našem petju igra ritem precej pristransko, podrejeno vlogo. Vendar je baš ritem eden glavnih faktorjev, ki sestavljajo muziko. Drugo, kar moram omeniti, je dinamika v petju. Naše petje se rado izživlja v fortissimo in pianissimo, dočim srednje lege radi zanemarjamo. To nikakor ni prav, kajti prava dinamika šele odpravlja enoličnost in trpkost petja. Še nekaj imam na srcu: Pa več srca v našo pesem in naše petje! —pst—

Naša prosveta. (Ludmannsdorf—Bilčovs.) Kakor da bi nam zastalo pero in onemel naš glas, se je mogoče komu zdelo. A vendar naše prosvetno delovanje ni izgubilo na živahnosti, pač pa je zaživelo na novo ob marljivosti mladih delavcev. Ne hvalimo se, a lahko rečemo, da naši mladini ne manjka idealizma. S pravim mladeniškim ognjem so se naši fantje oprijeli tamburic in danes že prav lepo donijo njihove poskočne melodije. Tudi petje še ni zamrlo med nami. Naš moški in mešani zbor se celo pripravljata na veliko pevsko prireditev, ki se vrši 28. t. m. ob 3. uri pop. pri Miklavžu. Na dnevnem redu bo tudi nastop naših tamburašev in kratke šaljiv prizor. Kogar veseli poštena zabava, je toplo vabljen! — Tudi igramo in z igro „Dve nevesti“ smo napravili izlet v Št. Jakob. Prav dobre volje smo se vračali nazaj. Naj na tem mestu izrečemo bratskim društvom v Št. Jakobu iskreno zahvalo za sodelovanje. Pa tudi na globoko smo zastavili naš plug in skrb našega društva se obrača v glavnem na izobrazbo srca in procvit srčne kulture. Število Mohorjanov bomo z vsemi našimi močmi skušali dvigniti, kajti knjiga je zelo uspešno vzgojno sredstvo. A tudi v splošnem bo naša skrb ta, da vlada med društvom poštenost in lepa zastopnost. To in naše geslo in mnenje naše je; dokler se bomo držali tega, bo tudi slovenska prosveta med nami živela in procvitala.

„Materinsko srce“ se imenuje štiridejanska žaoligra, ki jo priredi dekliška Marijina družba v Dobrli vesi s sodelovanjem prosvetnega društva v nedeljo 28. februarja ob treh popoldne v društvenem domu in na praznik sv. Jožefa ob istem času. Dejanje je vzeto iz današnjega časa in prikazuje usodo matere ob odraslih otrocih, ki ji ljubezen vračajo na način naše sodobnosti: s prezirom, nehvaležnostjo, sramotnimi zločini. Kakor fotografija današnjega časa se vrste pretresljivi prizori. Kdor bo prišel gledat in poslušat, mu ne bo žal. Igra je skrbno pripravljena. Pričakujemo tudi udeležbe okoliških prijateljev in prijateljic, zlasti iz vrst Marijinih družb.

28. februarja v Pliberk na razstavo in zaključno prireditev tamošnjega gospodinjkega tečaja! Od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer so v prostorih Breznikove gostilne razstavljeni predmeti na prodaj. Ob 3. uri pop. zaključna prireditev s petjem, nastopi otrok, deklamacijami in par lepimi prizori: vmes nagovor zvezinega predsednika č. g. Poljanca. Podjunčani, prihitite na ta dan v Pliberk!

Inserirajte v „Koroškem Slovincu“!

GOSPODARSKI VESTNIK

Dve važni zadevi.

Star pregovor pravi: kakoršno seme, tak pridelek. To se pravi, da je izbiranje semena za setev velikega gospodarskega pomena. So še danes med nami kmetje, ki tarnajo, češ da so odbrali najboljši in najdebelejši seme, dobro gnojili in pravilno obdelali, a pridelek je bil pičel. Ti gospodarji bi morali vedeti, da se seme ravnotako izrabi, kakor živina, če ne skrbimo za osveženje krvi in če plemenimo v sorodstvu. Taka živina peša kljub dobri krmi in skrbni negi. Pri žitnem semenu velja pravilo: vsaj vsako peto leto izmenjajmo semena! Novo seme je lahko iste vrste, a bodi vsaj iz druge zemlje. Na to je treba misliti že leto vnaprej in zbirati semena od več krajev, ter jih preizkušati na kaljivost. Izkušnja namreč uči, da ni vsako seme dobro za vsako zemljo. Naročanje semena na slepo je potrata denarja. Med nami so znana semena, katera ima posebno za naše kraje preizkušena kmečka zbornica v Celovcu. Naročena v večji množini so draga. Previdni gospodarji zato postopajo tako: naročijo do 20 kg. posejejo seme v dobro nagojeno in pripravljeno zemljo in v jeseni jim vrže ta pridelek do 160 kg. V jeseni se običajno čujejo tožbe, da je kdo pridelal samo 2- do 4kratno seme, drugi spet 5- do 8kratno. Trdimo, da gre razlika v pridelku v večini slučajev na račun dobrega ali slabega semena. Zato, gospodarji: odbira semena vam bodi važna zadeva!

Drugo, kar se mnogokod noče udomačiti, je pravilno kolobarjenje, to je menjavanje poljskih sadežev. Imamo tri vrste rastlin, ki srkajo hrano iz treh različnih plasti enega koščka zemlja. So spet rastline, ki rabijo različne hranilne snovi. Končno so rastline, ki dovajajo nekako za plačilo v zemljo nove hranilne snovi za druge rastline.

V gornjih plasteh iščejo hrane vse naše žitarice. Okopavine segajo s svojimi koreninami do srednjih zemeljskih plasti, detelja in fižol sežeta najgloblje v zemljo. Iz zemlje črpajo rastline v glavnem štiri rudninske snovi: fosfor, apno, dušik in kalij. Rastline, ki delajo seme, rabijo največ fosforja. Apno je za tvorbo stebela in povečanje sladkosti v sadu. S pomočjo dušika se tvori listje in listno zelenilo. Slaba, rumena detelja ali rumena žita so često dokaz, da primanjkuje zemlji dušika. Kalij pospešuje lesno rast v listju in semenu. Če zemlji primanjkuje kalija, trpijo rastline rade na pozebi.

Pri sestavi kolobarja (načrta za menjavanje sadežev na njivah) imejmo torej pred očmi troje: kakšen sadež je bil v zemlji doslej, iz katere plasti je črpal svojo hrano in katere hrane je porabil največ. Često pa se ne moremo izogniti, da ne bi sejali enega sadeža ponovno v isti kraj. V tem slučaju moramo rastlinam dodati umetne hrane. Domačemu gnoju navadno primanjkuje fosforja in deloma tudi apna, dočim ima kompost teh snovi navadno v izobilju. V gnojnici je mnogo kalija in dušika, zato posebno prija turščici in pesi. Česar ni v domačih gnojilih, moramo dodati z umetnimi gnojili. Glede zemlje velja, da je spodnje plasti težje založiti z novo hrano.

Posebno važnost moramo polagati pri kolobarjenju na to, da zatiramo bolezni. Ne sejmo oz. ne sadimo ene in iste vrste vsako leto na isti prostor, posebno ne pri okopavinah. Posebne važnosti so za naše njive rastline, ki zalagajo zemljo z novimi rudninskimi snovmi. To so stročnice in detelja. Te rastline dovajajo zemlji prepotrebni dušik. Za lepo deteljo ali bobom še nikoli ni slabo rastlo, posebno hvaležni sta pšenica in koruza. Po sončnicah in ajdi pa je zemlja rujava in prazna, da je ni mogoče enkrat dognojiti.

Komasacija (zlaganje) zemljišč. (Hkrati odgovor g. G. A.) Mnoge kmetije imajo sila raztrešene njive. Zemlja pred nosom je last drugih gospodarjev, ki morda dohajajo do njih po dolgi poti, domači pa morajo voziti in hoditi daleč proč od doma do svojih njiv. Raztrešenost njiv je velika potrata časa in truda! Gospodarjem je treba vedeti, da svoje parcele lahko izvenuradno izmenjavajo. Napravi se navadna menjalna pogodba (Tauschvertrag), ki se zabeleži v zemljiški knjigi. Taka pogodba je veljavna brez koleka in brez kakoršnegakoli prispevka. Drugod kmetije svoje njive večkrat zamenjavajo, da si končno svoje posestvo kolikor mogoče arondirajo. Tako postopno menjavanje

njiv je koristno in ga priporočamo tudi našim gospodarjem.

Velikovški trg minulega tedna. Na živinski trg so prignali 1 bika, 22 pitanih volov, 1 mladega vola, 52 krav, 1 telico, 24 prašičev, 22 plemenskih prašičev in 1 ovco. Cene se niso spremenile. — Na blagovnem trgu so bile cene: jajca 12—13, kokoši 2.50—4.00, sirovo maslo 2.80—3.20, pšenica 41.00, rž 30, oves 24, proso 21, ječmen 29, koruza 22, krompir 19 S za 100 kg.

Manjša lepa posestva v beljaški okolici pod jako ugodnimi pogoji na prodaj. Naslov v upravi lista.

Vabilo

na

47. redni letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE V SINČI VASI,
r. z. z n. z.,

ki se vrši v nedeljo dne 7. marca 1937 ob pol 2. uri pop. v uradnih hranilničnih prostorih v DOBRLI VASI.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Slučajnosti.

O p o m b a. Ako ob navedenem času ni navzočih zadostno število članov, se vrši občni zbor eno uro pozneje pri vsakem številu navzočih zadrušnikov.

K obilni udeležbi vabi

15

Načelstvo.

Vabilo.

HRANILNICA IN POSOJILNICA ZA ŠT. ŠTEFAN
NA ZILI IN OKOLICO,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

bo imela dne 14. marca 1937 ob pol 11. uri dop. v hranilničnih prostorih pri p. d. „Korperju“ v Št. Štefanu na Zili svoj

letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Računski zaključek za leto 1936 in potrjenje istega.
2. Volitev novega odbora in računskih pregledovalcev.
3. Slučajnosti.

O p o m b a. Ako bi ob določenem času ne bilo zbranih zadostno število zadrušnikov, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število navzočih zadrušnikov.

K obilni udeležbi vabi

16

Načelstvo.

Zahvala.

Dne 16. februarja 1937 smo nesli k zadnjemu počitku drago mamico, gospo

Marijo Reichmann,

p. d. Linčinjo na Moščenici,

v 78 letu starosti. Živel, delal in trpel so celo življenje za svoje in druge. Dobro pripravljeni so nastopili pot v večnost.

Izrekamo najlepšo zahvalo g. župniku Štihu za tolažilne besede, pevcem za pretresljive žalostinke na domu, cerkvi in grobu, požarni bramb, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v tako častnem številu spremili ranjko na zadnji poti.

Priporočamo nepozabno mamico v blagohoten spomin in molitev!

Bilčovs, v februarju 1937.

Žalujoče družine Reichmann, Schelander,
14 Safran, Kralj in Winkler.